

POLITIET

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

19/21888 - 1

23.10.2019

Hørings svar fra Politidirektoratet - Forskrift om tilskudd til assistert retur og tvangsretur

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev og -notat av 29.8.19 med forslag til forskrift om tilskudd til assistert retur og tvangsretur.

Forslaget er i all hovedsak en regelfesting av dagens ordning med tilskudd til assistert retur som er regulert i G-02/2016 Retningslinjer for arbeidet med assistert retur med vedlegg. Departementet viser til at forskriftsfestingen skal innebære en forenkling av regelverket slik at det blir enklere å få oversikt over målgruppen, vilkårene og beregningen av tilskuddet til returordningene.

Høringsfristen er satt til 25.10.19.

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikter og Politiets utlendingsenhet. Vi har mottatt høringsinnspill fra Politiets utlendingsenhet. Innspillet er delvis innarbeidet i direktoratets hørings svar og er lagt ved i sin helhet.

Generelle merknader

Politidirektoratet stiller seg positiv til at reglene som gjelder for tilskudd til assistert retur og tvangsretur nedfelles i forskrift.

Som departementet viser til er avgjørelser om tilskudd til assistert retur å anses som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Politidirektoratet er enig med departementet i at forskriftsfestingen av reglene gir klar hjemmel og forutsigbarhet for den som søker med hensyn til om vedkommende vil kunne fylle vilkårene for å få tilskudd til retur til hjemlandet. Det vil videre bidra til større rettsikkerhet for søkeren.

Noe av informasjonen som i dag er regulert i rundskrivet er ikke relevant for den som søker, men til bruk ved sakshåndteringen og for samarbeidet mellom etatene i utlendingsforvaltningen ved behandling av sakene. Politidirektoratet er enig med

Politidirektoratet

Post: Postboks 2090 Vika, 0125 Oslo
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Tlf: (+47) 23 36 41 00

Org. nr: 982531950
www.politi.no

departementet i at det kan overlates til etatene selv å lage retningslinjer/rutiner som gir nærmere føringer for arbeidet med assistert retur dersom det er behov for det.

Norske myndigheter ønsker å legge til rette for at flest mulig utenlandske borgere som har plikt til å forlate Norge returnerer til hjemlandet så raskt og effektivt som mulig. Det er derfor et mål at så mange som mulig velger ordinær eller assistert retur. Når det gjelder tilskudd til tvangsretur gjelder dette så langt kun for Afghanistan og Marokko, men departementet viser til at det kan være aktuelt å få på plass lignende samarbeid også med andre relevante opprinnelses- og transittland. Politiets utlendingsenhet støtter dette og har i sin uttalelse trukket frem Somalia som et eksempel på et slikt land som bør prioriteres. Politidirektoratet støtter også at det arbeides for å gi tilskudd til tvangsretur til andre land, dersom dette kan legge til rette for aksept av retur eller muliggjøre retur i særskilt vanskelige saker.

Departementet viser under høringsnotatets punkt 4 til at det er et ønske fra EU om at medlemsland i større grad harmoniserer støttenivåene for å forhindre sekundær migrasjon internt i Europa. Politidirektoratet og Politiets utlendingsenhet er enig i dette. Politiets utlendingsenhet viser til at det i tillegg til å forhindre sekundær migrasjon også vil kunne bidra til å løse opp i utfordringer slike forskjeller kan by på for mottakerland.

Departementet viser til at det til tider kan være behov for raskt å gjøre endringer i tilskuddsordningene og at forskriftsfestingen imidlertid vil innebære at det som hovedregel ikke vil være adgang til å gjøre endringer i forskriften uten at de formelle kravene følges. For departementet vil dette medføre administrativt merarbeid, og være mer tidkrevende sammenliknet med dagens ordning hvor endringer i regelverket gjøres uten høring. Politidirektoratet merker seg at merarbeid i utlendingsforvaltningen som en konsekvens av forskriftsfestingen vil dekkes innenfor departementets gjeldende budsjetttrammer.

Politiets utlendingsenhet redegjør i sitt høringsinnspill for erfaringer fra deres arbeid med retur til de landene som fremheves i høringsnotatet. Dette er i liten grad omtalt i det videre av Politidirektoratet, men vi viser til at Politiets utlendingsenhet sitt høringsinnspill følger som vedlegg.

Merknader/inns spill til enkelte av bestemmelsene

Til § 3 Søkere som likevel ikke kan få tilskudd

Forskriften § 3 regulerer unntakene for hvem som ikke kan få tilskudd til assistert retur. Av bestemmelsens andre ledd fremgår det at det ikke kan gis tilskudd til den som er innkalt som vitne i straffesak og det ikke er ønskelig at vitnet forlater landet.

Politidirektoratet leser bestemmelsen slik at det at det ikke er ønskelig at utlendingen skal forlate landet før politiet har fått gjennomført avhør av vitnet.

En slik absolutt regel som foreslått harmoniserer ikke med utlendingslovens regler om utreiseplikt fra riket og vil få uheldige konsekvenser for utlendingen som ønsker å forlate riket i tråd med utreiseplikten. En utlending som innkalles som vitne i en straffesak på et tidspunkt vedkommende ikke har lovlig opphold i Norge, får ikke som følge av innkallingen rett til å oppholde seg i Norge. Utlendingens videre opphold vil være ulovlig og utlendingen risikerer å bli utvist.

I slike tilfeller, hvor det er avgjørende for straffesaken at utlendingen fysisk møter som vitne, bør det vurderes å gi utlendingen utsatt utreisefrist, slik at utlendingen kan oppholde seg lovlig i riket frem til utlendingen har vitnet, og da få muligheten til å få med seg returstøtten ved utreise fra riket. Bestemmelsen bør etter Politidirektoratets syn endres i tråd med dette.

Til § 7 Reintegreringstilskudd ved retur til Somalia

Etter denne bestemmelsen kan det ved retur til Somalia gis inntil 5000 kr i reintegreringstilskudd ved ankomsten til Mogadishu. Politiets utlendingsenhet peker i sitt høringssvar på at slik dette praktiseres i dag for de som ledsages av politiet, så utbetales tilskuddet enten på siste flyvning til Somalia, eller før ankomst til Nairobi for de som tar den ruten. Dette har bakgrunn i hensyn knyttet til korrupsjon og sikkerhet, da man ikke ønsker at penger skal bli overlevert slik at for eksempel personer på flyplassen i Mogadishu ser dette. Dersom bestemmelsen slik den er utformet ikke gir rom for en slik praktisering, vil Politiets utlendingsenhet anbefale at bestemmelsen utformes slik at disse hensyn fortsatt vil være mulig å ivareta. Politidirektoratet er enig med Politiets utlendingsenhet i at ordlyden i bestemmelsen bør ta høyde for at tilskuddet kan utbetales på et tidligere tidspunkt under reisen.

Til § 10 Reintegreringstilskudd til særlige sårbare grupper

I henhold til denne bestemmelsen kan særlige sårbare grupper få et reintegreringstilskudd utover det ordinære tilskuddet. Politiets utlendingsenhet støtter i sitt høringssvar forslaget og viser til at dette både er human og hensiktsmessig i de tilfeller som er listet opp i bestemmelsen, og at det også vil kunne bidra til lettere aksept av tilbaketakelse fra visse mottakerland. Politidirektoratet stiller seg også positiv til forslaget.

Til § 11 Reintegreringstilskudd til søkere som er særlig kostnadskrevende for samfunnet

I denne bestemmelsen åpnes det opp for å kunne gi reintegreringstilskudd til personer som er særlig kostnadskrevende for samfunnet. Som eksempel vises det til utlendinger som bor i tilrettelagte avdelinger og mottak, fengsler eller andre institusjoner. Departementet viser til at utlendingsforvaltningen legger til grunn at økonomisk bistand vil kunne øke motivasjonen til retur, og at det vil være en minimal kostnad å gi et slikt tilskudd sammenlignet med kostnadene ved å ha beboerne på særskilt bo- og omsorgsløsning i Norge. Dette er også en gruppe tilskuddsmottakere som vil ha større utgifter etter returen til hjemlandet blant annet til medisiner og annen tilrettelegging. Departementet viser videre til at et større tilskudd er avgjørende for at disse vil ha mulighet til å reintegreres på lik linje som andre som søker tilskudd. Politidirektoratet er positiv til at det åpnes for å kunne gi retur støtte i tilfeller hvor en retur vil ha særlig samfunnsøkonomiske besparelser.

Til § 12 Vilkår for å få utbetalt tilskuddet

Bestemmelsen regulerer at utlendingen som hovedregel må forlate Norge innen tre måneder etter at det er innvilget tilskudd. Politiets utlendingsenhet støtter forslaget og viser til at tidsbegrensingen vil bidra til å forhindre at søkeren trener sin sak ved å være i IOM sitt returprogram. Det er ikke omtalt nærmere i høringsnotatet hvorvidt det her skal fattes et vedtak om bortfall av støtte. Politidirektoratet mener dette bør avklares.

Til § 14 Tilbakebetalingsplikt

Forskriften § 14 regulerer i hvilke tilfeller Utlendingsdirektoratet kan kreve hele eller deler av utbetalt tilskudd tilbakebetalt. Departementet viser til at vilkårene som regulert i bestemmelsen er viktige for å forhindre misbruk av ordningen. Saksbehandlingsprosessen for å kreve tilbakebetaling er imidlertid ikke omtalt i høringsnotatet. Dersom

Utlendingsdirektoratet skal kreve hele eller deler av beløpet tilbakebetalt, vil dette etter Politidirektoratets oppfatning også være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Ordlyden i § 14 kan med fordel endres slik at dette fremkommer klart av bestemmelsen.

Innspill til språklige justeringer av ordlyden i enkelte av bestemmelsene

Til § 3 første ledd

Politidirektoratet anbefaler at *UDI* erstattes med *Utlendingsdirektoratet*.

Til § 12 første ledd første setning

Politidirektoratet foreslår at ordlyden endres fra etter vedtakstidspunktet for *søknad om assistert retur* til etter vedtakstidspunktet for *vedtak om tilskudd til assistert retur*.

Til § 14

Politidirektoratet stiller spørsmål ved om det er nødvendig at det fremgår av forskriften at søknad skal fastsettes på fastsatt skjema, da alle søknader etter utlendingsloven skal fastsettes på fastsatt skjema. Videre foreslår en språklig forbedring av ordlyden i andre ledd ved at denne endres til

Vedtak om assistert retur treffes av Utlendingsdirektoratet og Justis- og beredskapsdepartementet er klageinstans.

Med hilsen

Ane Kvaal
Seksjonssjef

Cecilia Bordonado
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg: 1

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

NATIONAL POLICE IMMIGRATION SERVICE
- NORWAY

Deres referanse:
201903563-1 - JD:19/3367

Vår referanse:
201901023-2 008

Sted, Dato
Oslo, 10.10.2019

HØRING - FORSKRIFT OM TILSKUDD TIL ASSISTERT RETUR OG TVANGSRETUR

Det vises til e-post fra Politidirektoratet (POD) ved Maren Vaagan av 3. september 2019, hvor det bes om innspill til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev og -notat av 29. august 2019 med forslag til forskrift om tilskudd til assistert retur og tvangsretur. Frist er satt til 11. oktober.

Under fremgår Politiets utlendingsenhets (PUs) kommentarer til enkelte av forslagene til Justis- og beredskapsdepartementet. Kommentarene fra PU til høringsnotatet knytter seg særlig opp mot erfaringer fra PUs arbeid med retur til de landene som fremheves i notatet.

Innspill og kommentarer til høringsnotatet

PU er generelt positive til forskriftsfestingen og forenklingen av regelverket som vil følge med dette. Det er nyttig at dette samles på et sted slik at det, som det følger av e-posten fra POD, blir enklere å få oversikt over målgruppen, vilkårene og beregningen av tilskuddet til returordningene.

Når det gjelder retur støtteordningen til Marokko tyder tilbakemeldinger fra uttransporterte marokkanere på at denne per i dag ikke fungerer optimalt. Utfordringen knytter seg særlig til utstedelse av ID-dokumenter i hjemlandet, noe som er nødvendig å være i besittelse av for å benytte seg av tjenester i landet. Utstedelse av ID-dokumenter er en omstendelig prosess, og man kan fort ende opp med at mye av det økonomiske tilskuddet som er utbetalt, brukes opp på utgifter knyttet til bo- og livsopphold mens man venter på slik utstedelse. Skal man for eksempel åpne en bankkonto trenger man pass, og for å få utstedt dette, må man først ha gått til anskaffelse av nasjonalt, elektronisk ID-kort. Et slikt ID-kort kan man søke om å få ved å fremlegge bostedsattest og familiebok, eller fødselsattest (den fullstendige fødselsattesten får man kun ved å henvende seg til folkeregisteret der man er registrert, altså der man da kommer fra). For mange som returnerer til Marokko vil situasjonen i tillegg være at man ikke har vært i hjemlandet på mange år, noe som også kan bidra til at disse prosessene fremstår kompliserte og/eller tidkrevende, og at man for eksempel fort befinner seg i en situasjon hvor man har brukt mye av retur støtten til boutgifter og livsopphold, før man kan komme i gang med returprogrammet. At det knytter seg slike utfordringer til retur støtteordningen til Marokko

Politiets utlendingsenhet

Politiets utlendingsenhet
Post: Postboks 2095 Vika, 0125 Oslo
Besøk: Økernveien 11-13

Tlf: 22 34 24 00
Faks: 22 35 37 00
E-post:
politiets.utlendingsenhet@politiet.no

Org. nr.: 986 210 504 mva
Giro: 7694.05.17989
www.politi.no

vil igjen kunne bidra til å skape mistillit til ordningen for marokkanere uten lovlig opphold i Norge.

Det er flere mulige løsninger som kan bidra til å avbøte på disse utfordringene, man kunne for eksempel tenkt seg et ordnet bosted den første perioden tilbake i landet, eller en utvidet form for støtte som kan avhjelpe den perioden man får ordnet ID-dokumenter o.l.. Man kunne også sett for seg at programmet kan gå over en lengre periode og ikke begynner å løpe før etter en periode hvor man har fått dette på plass.

På bakgrunn av disse utfordringene man har sett i Marokko, ønsker PU på mer generelt grunnlag å påpeke at det er store variasjoner på hva som kreves i forskjellige land for å kunne benytte seg av tjenester. Hvis norske myndigheter i større grad ønsker å gå over til tjenestebasert støtte, vil utfordringene kunne være at det kan bli omfattende å kontrollere og administrere slike ordninger.

Med tanke på at den foreslåtte forskriftsfestingen vil innebære at det som hovedregel ikke vil være adgang til å gjøre endringer i forskriften uten at de formelle kravene følges, ønsker PU å belyse disse utfordringene slik at det eventuelt vurderes en annen utforming av § 16 som i større grad gir muligheter for justeringer/endringer, eller om dette vil være et eksempel på endringer som er ment å skulle falle inn under Justis- og beredskapsdepartementets kalkulerte merarbeid i forbindelse med en forskriftsfesting.

Hva gjelder tvangsreturer til Afghanistan støtter PU en videreføring av ordningen som den er i dag. I notatet fremheves det at det foretrekkes økonomisk støtte i form av varer og tjenester. PU vil her vise til positive erfaringer knyttet til det å ha et økonomisk insentiv – at det er noe som har forenklet reisevilligheten i flere tilfeller, og spesielt i krevende saker. Her kan det imidlertid være et behov for en evaluering om hvorvidt/i hvilken grad tilskuddet brukes i hjemlandet eller bare som et middel for å dra ut igjen. I notatet punkt 5.5 pekes det på formålet med tilskuddsordningen, at tilskuddsmottakeren faktisk returnerer raskt og effektivt til hjemlandet, men her vil PU peke på at det også må være et mål at utlendinger med endelig avslag på asylsøknad som oppholder seg ulovlig i riket og skal tvangsreturneres (de fleste med innreiseforbud) – ikke bruker returstøtten på å returnere til Schengen-området umiddelbart.

Når det gjelder ordlyden i § 7 som knytter seg til reintegreringstilskudd ved retur til Somalia – "[...] gis inntil kr 5 000 i tilskudd ved ankomsten til Mogadishu" – vil PU peke på at slik dette praktiseres i dag for de som ledsages av politiet, så utbetales tilskuddet enten på siste flyvning til Somalia, eller før ankomst i Nairobi for de som har denne ruten. Dette har bakgrunn i hensyn knyttet til korrupsjon og sikkerhet – man ønsker ikke at penger skal bli overlevert slik at for eksempel personer på flyplassen i Mogadishu ser dette. Dersom bestemmelsen slik den er utformet ikke gir rom for en slik praktisering av denne konkrete problemstillingen, vil PU anbefale at bestemmelsen utformes slik at disse hensynene fortsatt vil være mulige å ivareta.

Under punkt 3 i nest siste avsnitt, følger det at det kan være aktuelt å få på plass lignende samarbeid som man i dag har med Marokko og Afghanistan, med andre relevante opprinnelses- og transitland, da tilskudd til tvangsretur kan legge til rette for aksept av retur eller muliggjøre retur i særskilt vanskelige tilfeller. PU vil støtte dette, og vil fremheve at Somalia er et eksempel på et slikt land som bør prioriteres.

PU er også enig i at det fra vår side også er svært ønskelig at "medlemsland i større grad harmoniserer støttenivåene for å forhindre sekundær migrasjon internt i Europa," jf. punkt 4,

tredje avsnitt. En slik harmonisering vil i tillegg til å kunne forhindre sekundær migrasjon internt i Europa, også bidra til å løse opp i utfordringene slike forskjeller kan by på for mottakerland.

Selv om forskriftsfesting i stor grad er en regelfesting av dagens ordning, støtter PU at søkeren som hovedregel må reise fra Norge innen 3 måneder fra vedtakstidspunktet for å få tilskuddet, jf. § 12 – tidsbegrensningen vil bidra til å forhindre at søkere kan trenere sin sak ved å være i IOM sitt returprogram. Videre at det heller ikke gis tilskudd dersom det er holdepunkter for at formålet med søknaden er å utsette en tvangsretur, jf. § 3 – dette vil bidra til å redusere muligheten til å sabotere en uttransport ved å spekulere i tidspunktet man velger å søke retur støtte. Dette er særlig viktig i de tilfellene norske myndigheter har fått en aksept eller midlertidig reisedokument med begrenset tidsmessig gyldighet.

PU støtter også at reintegreringstilskuddet etter § 10 kan gis uavhengig av om vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt. Dette er både humant og hensiktsmessig i tilfellene som er listet opp i bestemmelsen, og vil også kunne bidra til lettere aksept fra visse mottakerland.

Med hilsen

Rolf Odner
fungerende seksjonsleder

Anders Jordet
politiadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.